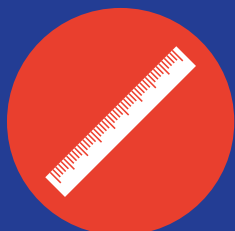

7+PRE EMAS

Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit

ÚVOD

K tomu, aby organizácia vyrábajúca produkty alebo poskytujúca služby bola na trhu prosperujúcim hráčom, potrebuje systematický prístup vo všetkých svojich aktivitách. Úspešné zavedenie systémov manažérstva vytvára pozitívnu zmenu v organizácii a často krát rieši problémy organizácie.

Súčasný stav spoločnosti vyžaduje od organizácií, aby aktívne zahŕňali do svojich podnikových koncepcií ochranu životného prostredia. Na to, aby organizácia vedela efektívne riadiť svoj vplyv na životné prostredie potrebuje vhodný systém. Doposiaľ najrozšírenejším je systému manažérstva environmentu (EMS), ktorý pomáha organizáciám analyzovať, riadiť, znižovať a kontrolovať negatívny dopad na životné prostredie a plní funkciu preventívneho nástroja ochrany životného prostredia.

Každá organizácia, ktorá sa rozhodne implementovať systém manažérstva environmentu, tak môže urobiť prostredníctvom medzinárodnej normy ISO 14001 alebo Schémy pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

EMAS - Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit

Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit, známa pod skratkou EMAS (Eco-management and Audit Scheme), je jedným z prémiových dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky Európskej únie. Rámec schémy poskytuje organizáciám nadštandardnú podporu pri riadení, hodnotení a zdokonaľovaní jej prístupu k ochrane životného prostredia. Účasť v schéme je určená pre akýkoľvek subjekt ekonomického sektora, ktorý má záujem pristupovať k ochrane životného prostredia proaktívne a zodpovedne, a to nielen v rámci EÚ ale aj mimo nej.

VÝKONNOSŤ-DÔVERYHONOSŤ- TRANSPARENTNOSŤ

VÝKONNOSŤ- EMAS podporuje organizácie vo vyhľadávaní správnych prístupov s cieľom zlepšiť ich vplyv na životné prostredie. Organizácie, ktoré vstúpia do schémy, sa zaväzujú k hodnoteniu a znižovaniu negatívneho dopadu na životné prostredie.

DÔVERYHODNOSŤ- Overenie externým overovateľom zaručuje nezávislú povahu procesu registrácie v EMAS.

TRANSPARENTNOSŤ- Poskytovanie verejne dostupných informácií o dopade činností organizácie na životné prostredie je dôležitým prvkom schémy EMAS. Organizácia dosiahne väčšiu transparentnosť, ako externe cez environmentálne vyhlásenie, tak interne prostredníctvom aktívneho zapojenia zamestnancov.

ENVIRONMENTÁLNE POLITIKY A EMAS

Akčný plán pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku prezentuje EMAS ako významný nástroj v oblasti hospodárnejšej výroby, ktorý vytvára podmienky na podporu zavádzania environmentálne vhodnejších postupov a modelov do výroby. Schéma EMAS je dôležitou súčasťou viacerých medzinárodných strategických dokumentov v oblasti životného prostredia a udržateľnosti ako sú **Stratégia Európa 2020, Stratégia zeleného rastu OECD, Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje, Akčný plán ekologických inovácií, Zelený akčný plán pre MSP a Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo**. Tieto dokumenty deklarujú úlohu schémy EMAS pri zabezpečovaní rovnováhy medzi efektívnym využívaním zdrojov, ochranou prírodného kapitálu, znížením dopadov znečistenia na zdravie obyvateľstva a zároveň dosiahnuť posilnenie konkurencieschopnosti Európy.

Priestor na využitie potenciálu EMAS vytvára aj dokument **Premena nášho sveta: Agenda pre udržateľný rozvoj 2030**, ktorého základ tvorí **17 rámcových cieľov a 169 čiastkových cieľov udržateľného rozvoja**. Tieto ciele sa dotýkajú rôznych oblastí, v ktorých je potrebná okamžitá zmena. Schému EMAS je prostredníctvom tejto agendy možné uplatniť vo viacerých cieľoch:

6 ČISTÁ VODA A HYGIENA
Zabezpečiť dostupnosť a trvalo udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých

7 DOSTUPNÁ A ČISTÁ ENERGIA
Zabezpečiť dostupnosť a trvalo udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých

8 DŮSTOJNÁ PRÁCA A EKONOMICKÝ RAST
Podporovať trvalý, inkluzívny a trvalo udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých

9 PRIEMYSEL, INOVÁCIE A INFRAŠTRUKTÚRA
Budovať odolnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a podporovať inovácie

11 UDRŽATEĽNÉ MESTÁ A KOMUNITY
Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a trvalo udržateľné

12 ZODPOVEDNÁ VÝROBA A SPOTREBA
Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a trvalo udržateľné

13 OCHRANA KLÍMY
Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom

15 ŽIVOT NA PEVNINE
Chrániť, obnovovať a podporovať trvalo udržateľné využívanie pozemných ekosystémov, trvalo udržateľne manažovať lesné hospodárstvo, bojovať proti dezertifikácii a zastaviť spätnú degradáciu krajiny a stratu biodiverzity

Obrázok 1 Vybrané ciele Agendy pre udržateľný rozvoj 2030, ktoré je možné podporiť prostredníctvom schémy EMAS

PRÁVNÝ RÁMEC EMAS

- **Nariadenie (ES) č. 1221/2009**
o dobrovolnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit
- **Nariadenie Komisie (EÚ) 2017/1505**
ktorým sa menia prílohy I, II a III k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovolnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)
- **Zákon NR SR č. 351/2012**
o environmentálnom overovaní a registrácií organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Rozhodnutie Komisie č. 2013/131/EÚ**
ktorým sa zavádza **príručka** pre používateľov s prehľadom podmienok účasti v EMAS podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovolnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)
- **Rozhodnutie Komisie č. 2011/832/EÚ**
týkajúce sa Usmernenia o združenej registrácii v EÚ, registrácii organizácií pre tretie krajiny a globálnej registrácii podľa nariadenia (ES) č. 1221/2009

Ďalšie informácie:

Akčný plán pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0397:FIN:SK:PDF>

Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje:
<https://www.enviroportal.sk/uploads/files/Dokumenty/CELEX52011DC0571SKTXT.pdf>

Premena nášho sveta: Agenda pre udržateľný rozvoj 2030:
<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Stratégia Európa 2020:
<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7643>

Stratégia zeleného rastu OECD:
<https://www.mzv.sk/web/oecdpariz/strategia-zeleneho-rastu-oecd>

Akčný plán EÚ pre ekologické inovácie:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0899:FIN:EN:PDF>

Zelený akčný plán pre MSP:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0440&from=SK>

Prečo EMAS?

... lebo zdroje sú cenné

Efektívne využívanie zdrojov je založené na jednoduchom princípe: minimalizovať využívanie zdrojov za súčasného znižovania negatívneho dopadu na životné prostredie a znižovaní prevádzkových nákladov za súčasného rastu výnosov. Doterajšie skúsenosti ukazujú, že systém manažérstva environmentu značne znižuje náklady v oblasti odpadového hospodárstva či spotreby energie a vody.

... lebo ovzdušie je len jedno

EMAS organizácie sú pripravené naplňovať očakávania zainteresovaných strán v otázke zmeny klímy. Emisie zo skleníkových plynov môžu byť výrazne znížené. Okrem toho, organizácie registrované v schéme EMAS monitorujú svoje environmentálne správanie, čo znamená, že disponujú rozsiahlou databázou o spotrebe energie a emisiách.

...lebo riadiť môžete iba to, čo dokážete zmerať

Šesť hlavných ukazovateľov schémy EMAS pomáha merať a sledovať environmentálne správanie organizácie a vytvárať viacročnú porovnateľnosť vnútri organizácie ako aj medzi organizáciami navzájom.

...lebo zákony nie sú na to, aby sa porušovali

Registrácia v schéme EMAS pomáha organizáciám demonštrovať súlad so zákonnými požiadavkami pod dohľadom štátu. Nezávislé overenie prostredníctvom tretej strany prispieva k právnej zodpovednosti a vytvára dobrú povesť organizáciám. Toto môže viesť k zvýšenej trhovej hodnote organizácie a k zvýšenej dôvere klientov.

...lebo zamestnanci sú srdcom spoločnosti

EMAS organizácie systematicky zapájajú svojich zamestnancov v oblasti ochrany životného prostredia. Zapojení zamestnanci sú vysoko motivovaní, stotožňujú sa s organizáciou a stávajú sa lojálnejšími. Vytvára sa tak pozitívna pracovná atmosféra, ktorá vedie k zlepšeniu výkonnosti.

...lebo kvalitné informácie sú cenné

EMAS komunikuje environmentálne správanie jasným a dôveryhodným spôsobom prostredníctvom povinného zverejňovania každoročného aktualizovaného environmentálneho vyhlásenia, ktoré je validované nezávislým overovateľom. Preukázaním, že organizácia nemá čo skrývať, buduje hlbokú dôveru medzi organizáciou a verejnosťou. Každá takto registrovaná organizácia má právo používať logo EMAS s jej registračným číslom.

...lebo podnikanie sa stane jednoduchším

Vzťahy so zúčastnenými stranami sa stávajú komplexnými, nakoľko dodávatelia, verejné orgány, občianske organizácie, zákazníci, miestne komunity, médiá a iné zainteresované strany sú informované o environmentálnom správaní organizácie. EMAS poskytuje registrovaným organizáciám priestor na rozvoj a zlepšovanie týchto vzťahov. Schéma EMAS považovaná za spoľahlivý manažérsky nástroj poskytuje podporu pre spoločenskú zodpovednosť podnikov, ktorá je jedným z pilierov stratégie Európa 2020.

... lebo zdroje sú cenné

Trend zvyšovania populácie a konzumný spôsob života neustále tlačia na zvyšovanie dopytu po prírodných zdrojoch, preto sa zdrojová efektívnosť stala jednou z popredných tém v programoch udržateľnosti. Efektívne využívanie zdrojov je spôsob ako dosiahnuť viac za súčasného minimalizovania použitých zdrojov a zníženia negatívneho dopadu z ich ťažby na životné prostredie. Efektívnosť sa vyžaduje počas celého životného cyklu výrobku alebo služby - od ťažby, cez dopravu, spracovanie, spotrebu až po samotné zneškodnenie. Jedným z najdôležitejších pozitívnych prvkov zapojenia sa do schémy EMAS je systematické a permanentné znižovanie nákladov na spotrebu primárnych zdrojov s dôrazom na zdrojovú efektívnosť.

Organizácie registrované v schéme EMAS sú dokonale vybavené na zvyšovanie zdrojovej efektívnosti. Identifikovaním problémov pri využívaní zdrojov dosiahneme lepšie výsledky pri zavádzaní systému manažérstva environmentu podľa schémy EMAS. Základným krokom pri vstupe do tejto schémy je identifikácia významných environmentálnych aspektov v environmentálnom preskúmaní. Táto analýza umožňuje organizáciám identifikovať hlavné hnacie sily ich prevádzkových nákladov. Takýto rozbor všetkých energetických a spotrebných tokov v rámci organizácie je vhodný pre veľké nadnárodné spoločnosti ako aj pre malé organizácie.

5 pravidiel maximalizácie hospodárskeho rastu za súčasného znižovania tlaku na zdrojovú základňu:

- **Šetriť:** využiť existujúce príležitosti na úspory zdrojov všade, kde je to možné,
- **Recyklovať:** zvýšiť recykláciu materiálov,
- **Nahradiť:** nahradiť vstupy z primárnych zdrojov alternatívnymi, ktoré sú efektívnejšie a majú nižšie vplyvy na životné prostredie počas celého svojho životného cyklu,
- **Obmedziť:** dematerializovať spôsob uspokojenia zákazníkov prostredníctvom nových obchodných modelov,
- **Stanoviť hodnotu:** tvorcovia politik musia nájsť spôsoby, ako pri rozhodnutiach zohľadniť správnu hodnotu prírodných zdrojov

Na samotné vyhodnotenie účinnosti zdrojovej efektívnosti sa používajú environmentálne ukazovatele. Zlepšenie environmentálneho správania, spolu s jeho merateľnosťou sa stáva porovnateľné využitím kľúčových ukazovateľov schémy EMAS ako materiálová efektívnosť, odpad alebo voda.

EMAS organizácie považujú efektívne využívanie zdrojov a úspory energie za hlavný benefit. Adaptovaním týchto princípov dochádza k značným finančným úsporám organizácie. Z analýzy Európskych spoločností zapojených do schémy EMAS sa považuje za veľký prínos zníženie nákladov na zneškodnenie odpadu, zlepšenie energetickej účinnosti, zníženie spotreby vody a splaškovej vody ako aj recykláciu.

ŽOS-EKO, s. r. o., Vrútky

Materiálové zhodnotenie odpadov zo starých vozidiel je od roku 2014 vyššie ako 96%.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2016

Registrovaní v schéme EMAS od roku 2015

Schaeffler Kysuce, spol. s r. o.

Dobrym príkladom využitia obehového hospodárstva v praxi je využívanie vody vo výrobnom procese v uzavretých cykloch.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2016

Registrovaní v schéme EMAS od roku 2007

Ďalšie informácie:

Kruh sa uzatvára- Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo:

http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:8a8ef5e8-99a0-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_1&format=PDF

Informačný list EMAS a efektívne využívanie zdrojov:

http://www.emas.sk/sites/dru_emas.sazp.sk/files/publik%c3%a1cie/IL/EMAS_Efektivne%20Vyzivanie%20Zdrojov-v8.pdf

Informačný list EMAS a energetické manažérstvo:

http://www.emas.sk/sites/dru_emas.sazp.sk/files/publik%c3%a1cie/IL/EMAS_Energeticke%20Manazerstvo-v8.pdf

...lebo ovzdušie je len jedno

Zmena klímy vyvoláva mnoho otáznikov a spôsobuje konfrontácie medzi klimaskeptikmi a zástancami procesu klimatickej zmeny zapríčinennej antropogénnou činnosťou. Prírodné zmeny klímy sú súčasťou vývoja Zeme, no za posledné desaťročia sa množstvo skleníkových plynov rapídne zvýšilo. Prijatím Parížskej dohody sa niektoré štáty sveta, medzi ktoré patrí aj Slovensko, zaviazali, že udržia zvýšenie priemernej teploty na Zemi značne pod 2°C nad predpriemyselnou úrovňou (z roku 1850) a vyvinú snahu obmedziť oteplenie na 1,5°C nad predpriemyselnou úrovňou. Na naplnenie tohto ambiciózneho cieľa je potrebné vyvinúť mnoho iniciatív pre zníženie skleníkových plynov.

EMAS organizácie využívajú zdokonaľovanie systému manažérstva environmentu v oblasti ochrany klímy na znižovanie emisií zo skleníkových plynov. V oblasti ochrany ovzdušia sa monitoruje celkové množstvo emisií do ovzdušia (SO₂, NO_x a PM) a celkové množstvo emisií skleníkových plynov (CO₂, CH₄, N₂O, HFC_s, PFC_s, NF₃, SF₆ vyjadrené pomocou ekvivalentu CO₂). Presné zdokumentovanie množstva vypustených emisií pomáha organizáciám identifikovať možné finančné úspory prostredníctvom zavedených prevádzkových opatrení, ktoré boli vykonané na základe určenia environmentálnych aspektov prostredníctvom environmentálnych cieľov.

So schémou EMAS organizácie môžu neustále sledovať svoju spotrebu energie a tak sa dostávajú do dobrej pozície pri zúčastňovaní sa v Európskom systéme obchodovania emisiami (EUETS). Tento systém je prvým a najväčším medzinárodným systémom obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov. Pre jeho správne fungovanie je nevyhnutné podávanie správ o vyprodukovaných emisiách zo skleníkových plynov. Overenie environmentálneho vyhlásenia, ktoré si schéma EMAS vyžaduje, je brané do úvahy pri vypracovaní správy o tom, aké množstvo emisií organizácia vyprodukovala. Prepojenie Európskeho systému obchodovania a schémy EMAS sa stáva hmatateľnou výhodou EMAS organizácií.

VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a. s.

Volkswagen Slovakia, a. s. v logistike využíva nákladné vozidlá na stlačený zemný plyn, čím ročne ušetrí 10 000 kg CO₂ na vozidlo.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2016

**Registrovaní v schéme
EMAS od roku 2017**

Ďalšie informácie:

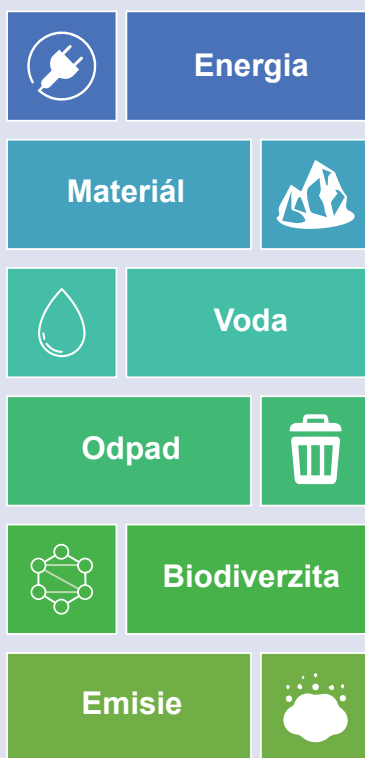
Národný register emisných kvót SR:
<http://emisie.icz.sk/>

Systém obchodovania s emisiami (EU ETS):
https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en

... lebo riadiť môžete iba to, čo dokážete zmerať

Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit je zameraná na neustále zlepšovanie environmentálneho správania organizácie. Riadiť a zlepšovať sa dá iba to, o čom má organizácia systematický prehľad. Nariadenie EMAS vyžaduje uvádzanie hlavných ukazovateľov v environmentálnom vyhlásení, ktorých sledovanie a meranie pomáha lepšie sa zamerať na kontinuálne zlepšovanie environmentálneho správania.

Obrázok 2 Oblasti ukazovateľov environmentálneho správania

Hlavné ukazovatele environmentálneho správania sú navrhnuté tak, aby pravdivo odzrkadľovali správanie organizácie v tých najdôležitejších oblastiach životného prostredia: energia, materiál, voda, odpad, emisie a biodiverzita.

Zvedením systému monitoringu hlavných ukazovateľov environmentálneho správania, organizácia zabezpečuje poskytovanie presných informácií v uvedených najcitlivejších oblastiach životného prostredia pre výrobné i nevýrobné podniky. Týmto spôsobom sú informácie podávané jasne a zrozumiteľne. Prostredníctvom jednoznačného určenia sa poskytované informácie stávajú porovnateľnými v rámci hodnotenia environmentálneho správania organizácie a iných porovnaní v rámci odvetvia, regionalizácie a podobne.

Poskytovanie informácií prostredníctvom hlavných ukazovateľov pomáha hlavne malým organizáciám lepšie sa zorientovať pri jasnom prezentovaní výsledkov environmentálneho správania vyplývajúcich z ich činností.

**Schaeffler Skalica, spol.
s r. o..**

Schaeffler Skalica, spol. s r. o. využíva odpadové teplo a tak šetrí primárnu energiu a zabraňuje vzniku ďalších emisií.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2016

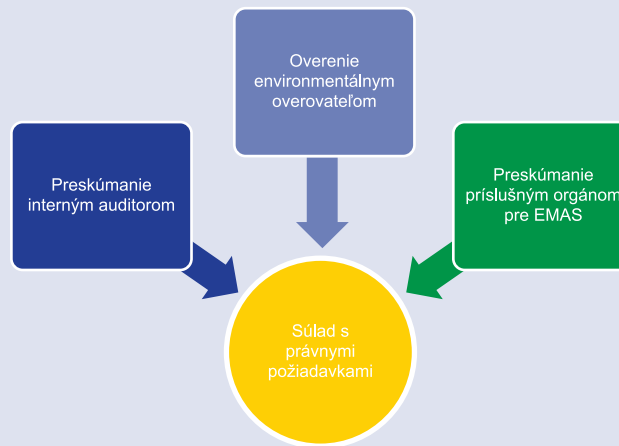
**Registrovaní v schéme
EMAS od roku 2007**

... lebo zákony nie sú na to, aby sa porušovali

Dôležitým aspektom úspešného fungovania organizácií je jeho bezproblémových právny chod. V tomto prípade predstavuje schéma EMAS excelentný nástroj, prostredníctvom ktorého organizácia preukazuje zhodu s legislatívou v oblasti životného prostredia.

Každá organizácia, ktorá sa rozhodne byť súčasťou schémy EMAS je povinná preukázať zhodu s právnymi požiadavkami v oblasti životného prostredia. Organizácia prechádza 3 štádiami deklarovania zhody s právnymi požiadavkami. Prvou je preskúmanie v rámci interného auditu organizácie, nasleduje preskúmanie a overenie zhody prostredníctvom nezávislej tretej strany, environmentálnym overovateľom. Posledným krokom v tomto procese je preskúmanie príslušným orgánom pre EMAS v spolupráci s orgánmi štátnej správy, ktoré prebieha pred rozhodnutím či organizácia splnila všetky podmienky a bude zapísaná do registra EMAS.

Obrázok 3 Hodnotenie súladu s právnymi požiadavkami

Implementovaním schémy EMAS do svojho podnikania organizácie zlepšujú svoj vzťah a dôveru so štátnymi orgánmi.

V právnych predpisoch Slovenskej republiky majú organizácie s registráciou v schéme EMAS niekoľko možností ako podporiť obehovú ekonomiku a udržateľnosť pri súčasnom využití úľav:

Zákon č. 469/2002 o environmentálnom označovaní výrobkov - zníženie poplatku za podanie žiadosti o národnú environmentálnu značku "Environmentálne vhodný produkt" subjektu s registráciou EMAS v kategórii malý a stredný podnik o 30% a v kategórii veľký podnik o 15 %

Zákon č. 79/2015 o odpadoch - predĺženie platnosti autorizácie na spracovateľskú činnosť (spracovanie a recykláciu použitých batérií a akumulátorov, zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadových olejov, spracovanie starých vozidiel, spracovanie elektroodpadu a prípravu na opätovné použitie elektroodpadu) na dobu zhodnú s dobou platnosti registrácie EMAS

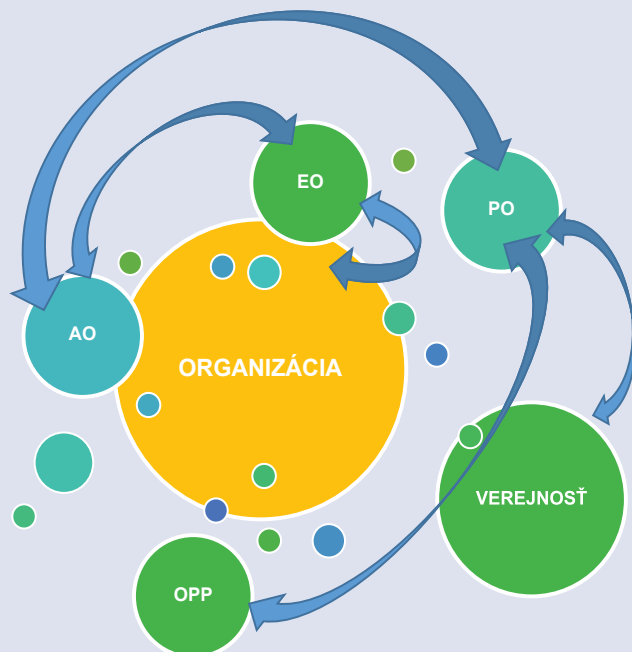
Zákon č. 39/2013 o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia životného prostredia – zníženie frekvencie kontrol EMAS organizácií

Zákon č. 343/2015 o verejnom obstarávaní – uplatnenie systémy manažérstva environmentu podľa EMAS v rámci podmienok účasti v procese verejného obstarávania

Zákon č. 128/2015 o prevencii závažných priemyselných havárií – predĺženie intervalu bežných kontrol u EMAS organizácií s prihliadnutím na úroveň systému riadenia v podniku

Zákon č. 351/2012 o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit – oslobodenie malých organizácií miestnych orgánov a verejných orgánov od poplatkov EMAS

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1221/2009 o dobrovolnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) – predĺženie registračných cyklov pre malé a stredné podniky

Obrázok 4 Komunikácia medzi zainteresovanými stranami v procese registrácie
(EO= environmentálny overovateľ, PO= Príslušný orgán, OPP= orgány presadzovania práva, AO= Akreditačný orgán)

Ďalšie informácie:

Environmentálne označovanie produktov:

<http://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-manazerstvo/environmentalne-oznacovanie-produktov/environmentalne-oznacovanie-produktov.html>

Zelené verejné obstarávanie:

<http://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-manazerstvo/zelene-verejne-obstaravanie-gpp/zelene-verejne-obstaravanie-gpp.html>

... lebo zamestnanci sú srdcom spoločnosti

Zapojenie a motivácia zamestnancov v otázkach ochrany životného prostredia je neoddeliteľnou súčasťou fungujúcej schémy EMAS. Schéma vytvára priestor pre rešpekt.

Manažéri organizácie musia zamestnancov aktívne zapájať do procesov ochrany životného prostredia, nie iba informačne ale i prakticky. Všetci zamestnanci, ktorých pracovné postupy môžu mať negatívny vplyv na životné prostredie, musia prejsť adekvátnym školením a stať sa aktívnymi účastníkmi na fungovaní schémy EMAS. Zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov a zmena ich každodenného myslenia a správania má zásadný význam pre zavedenie dobre fungujúceho systému manažérstva environmentu. Školenia neznamenajú prospech iba pre organizáciu, ale pomáhajú zamestnancom k rozvoju ich zručností a kariérenému rastu, čo sa premieta do motivácie zamestnancov. Práve aktívna účasť zabezpečuje, že schéma nezostane iba "na papieri" ale začlení sa do podnikovej kultúry organizácie.

VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a. s.

Pri presadzovaní organizačných opatrení v rámci firemnej environmentálnej stratégie Think Blue. Factory sú za najdôležitejšou súčasť pokladaní zamestnanci.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2016

**Registrovaní v schéme
EMAS od roku 2017**

Prostredníctvom schémy EMAS sú zamestnanci pravidelne informovaní o dosiahnutých úspechoch v environmentálnom správaní, čo pomáha naštartovať ich motiváciu pre dosahovanie environmentálnych cieľov organizácie. Aj článok s pozitívnym nábojom môže byť veľmi motivujúcim prvkom. Organizácie podporujú svojich zamestnancov, aby sa podieľali na ochrane životného prostredia i prostredníctvom odmien. Dobrým príkladom z praxe je vytvorenie schránok návrhov, do ktorých môžu zamestnanci vkladať svoje postrehy. Ak sú postrehy vyhodnotené ako prínos k lepšiemu hospodárskemu alebo environmentálnemu správaniu organizácie, môžu byť finančne alebo inak odmenení.

Skúsenosti a nápady zamestnancov sú silným nástrojom fungovania organizácie. Práve zamestnanci vedia najlepšie identifikovať slabé stránky procesov ako aj ich potenciálne riešenia. V dôsledku zapojenia zamestnancov do ochrany životného prostredia pri práci môže organizácia efektívnejšie využívať energetické a prírodné zdroje. Nové nápady a zlepšenia môžu byť základným kameňom pri finančných úsporách organizácie a zavádzaní nových opatrení a technológií s potenciálom pre **ekoinovácie**.

Dôkazom, že ekoinovácie sú súčasťou schémy EMAS je i pravidelná súťaž EMAS Awards, ktorej téma bola *"Efektívne ekoinovácie podporujúce zlepšenie environmentálneho správania"* v roku 2015. EMAS Awards je prestížne ocenenie organizácií, ktoré sú registrované v schéme EMAS, pričom ako spoločnosti prinášajú benefity nad rámec hlavného predmetu ich podnikania.

PROSPECT spol. s r. o.

Šetrným využívaním prírodných zdrojov, materiálov a energie ale aj recykláciou stavebných odpadov a redukciiu využívaných odpadov organizácia prispieva k obehovému hospodárstvu.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2017

**Registrovaní v schéme
EMAS od roku 2018**

Čo sú ekoinovácie?

Ekoinovácia je akákoľvek forma inovácie, ktorá ma za následok alebo ktorej cieľom je výrazný pokrok smerom k udržateľnosti znížením dopadov na životné prostredie, zvýšením odolnosti voči environmentálnym tlakom alebo dosiahnutím efektívnejšieho a zodpovednejšieho užívania prírodných zdrojov.

Ďalšie informácie:

Ekoinovácie:
<http://ec.europa.eu/environment/eco-innovation/>

EMAS Awards:
<http://ec.europa.eu/environment/archives/emas/emasawards/index.htm>

... lebo kvalitné informácie sú cenné

Spôľahlivosť a dôvera hrajú dôležitú úlohu pre zákazníkov, podnikateľských partnerov i dodávateľský reťazec. Organizácia registrovaná v schéme EMAS preukazuje svoju transparentnosť viacerými spôsobmi: environmentálnym vyhlásením, zápisom do registra i logom EMAS.

Od iných systémov manažérstva environmentu sa schéma EMAS odlišuje pravidelným podávaním environmentálnych správ tzv. environmentálnymi vyhláseniami. Environmentálne vyhlásenie je dokument, v ktorom organizácia podáva pravdivé a tretou stranou overené informácie o svojom postoji a výsledkoch v oblasti životného prostredia. Každoročná aktualizácia vyhlásenia zaručuje vždy aktuálne a pravdivé fakty, ktoré sú porovnateľné s výsledkami z predchádzajúcich rokov či organizáciami v jednotlivých sektoroch navzájom.

STRABAG s. r. o

Centrála STRABAG SE v Bratislave je realizovaná ako energeticky pasívna budova s využitím geotermálnej energie Zeme.

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2018

**Registrovaní v schéme
EMAS od roku 2018**

Čo musí obsahovať environmentálne vyhlásenie

- A. jasný a jednoznačný popis organizácie a jej aktivít, produktov a služieb
- B. environmentálnu politiku a stručný popis EMS
- C. popis všetkých významných priamych a nepriamych environmentálnych aspektov
- D. popis dlhodobých a krátkodobých cieľov
- E. súhrn dostupných údajov o správaní organizácie v oblasti životného prostredia vzhľadom na významné environmentálne vplyvy založené na hlavných ukazovateľoch environmentálneho správania
- F. ostatné faktory týkajúce sa environmentálneho správania
- G. odkaz na uplatniteľné právne požiadavky týkajúce sa životného prostredia
- H. meno a číslo akreditácie alebo licencie environmentálneho overovateľa a dátum vyhlásenia platnosti

Obrázok 5 Sektorové referenčné dokumenty

Revízia nariadenia EMAS z roku 2009 ustanovila v článku č. 46 vytváranie sektorových referenčných dokumentov, ktoré slúžia na poskytnutie podpory a inšpirácie zdokonaľovania environmentálneho správania vo vybraných sektoroch hospodárstva. V jedenástich sektoroch vypracované podrobné dokumenty budú obsahovať nasledujúce informácie:

- ▷ najlepšie postupy environmentálneho manažérstva,
- ▷ ukazovatele environmentálneho správania jednotlivých sektorov,
- ▷ kde je to vhodné, referenčné kritéria na vynikajúce výsledky a systémy hodnotenia, ktoré určujú úroveň environmentálneho správania.

Každá organizácia, ktorá splní všetky podmienky v procese zápisu do registra obdrží registračné číslo, pod ktorým je zapísaná v národnom i európskom registri. EMAS register predstavuje online databázu všetkých organizácií, ktoré sú v tejto schéme zapojené. Jeho online charakter umožňuje prístup všetkým, ktorí majú záujem o prezentované informácie a dáta.

Ďalšie informácie:

Národný register EMAS:

<http://www.emas.sk/content/registre>

Európsky register EMAS:

http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_registrations/register_en.htm

Sektorové referenčné dokumenty:

<http://www.emas.sk/content/sektorov%C3%A9-referen%C4%8D-n%C3%A9-dokumenty>

... lebo podnikanie sa stane jednoduchším

Poskytovanie informácií všetkým zainteresovaným stranám a ich aktívne začlenenie do programu environmentálneho manažérstva organizácie prispieva k napredovaniu v environmentálnom správaní a prináša inovácie do podnikania.

Otvorenosť a transparentnosť environmentálneho vyhlásenia odlišuje schému EMAS od iných a pomáha organizáciám budovať sebadôveru. Zapojenie všetkých zainteresovaných strán nie je iba formálne ale predstavuje zapojenie týchto subjektov do firemnej kultúry organizácie.

Stále viac spoločností si uvedomuje, že ak preukazuje navyše aktivitu zameranú na udržateľnosť, rozvíja podnikanie novým smerom. Spoločensky zodpovedné podnikanie zjednocuje tri piliere- dosahovaný zisk, životné prostredie a sociálne aspekty (zisk- planéta- ľudia) pod jednu strechu a týmto spôsobom rozvíja koncept moderného a zodpovedného riadenia spoločnosti.

Spoločensky zodpovedné podnikanie zastrešuje norma **ISO 26000**, ktorá je rovnako ako EMAS dobrovoľná, no nie je určená na certifikačné účely. Norma ISO 26000 ponúka odporúčania, ktorých cieľom je zvýšenie povedomia organizácie o spoločenskej zodpovednosti, v rámci ochrany životného prostredia sa zameriava na klimatickú adaptáciu a biodiverzitu.

Schéma EMAS umožňuje implementovať takmer všetky odporúčania normy ISO 26000 týkajúce sa životného prostredia prostredníctvom

- identifikácie priamych a nepriamych aspektov,
- merania a významnosti aspektov a
- implementácie opatrení s cieľom zlepšenia environmentálneho správania.

Akých oblastí sa týka spoločenská zodpovednosť podnikov?

- správa a riadenie organizácie
- férový prístup k zákazníkom
- starostlivosť o zamestnancov
- pracovné postupy
- zodpovedné verejné obstarávanie
- ochrana životného prostredia
- spolupracovanie s miestnou komunitou
- ľudské práva

Organizácie, ktoré spĺňajú požiadavky schémy EMAS kompletne pokrývajú požiadavky na environmentálny pilier spoločenskej zodpovednosti podnikov, nakoľko takéto organizácie systematicky riadia environmentálna aspekty svojich aktivít či postupov.

Verejnosť spozná organizáciu registrovanú v schéme vďaka logu, ktoré predstavuje zrozumiteľný nástroj pre spotrebiteľa. Toto logo hovorí o implementovaní schémy EMAS do svojho podnikania a o záväzku organizácie neustále zlepšovať svoje environmentálne správanie. Pre environmentálne uvedomelých spotrebiteľov sta garantovanie záväzku v oblasti životného prostredia stáva podstatným aspektom pri výbere výrobkov a služieb.

Používanie systémov manažérstva môže slúžiť aj ako dôkaz pri posudzovaní kritérií na vyhodnotenie ponúk pri zelenom verejnom obstarávaní. Verejní obstarávatelia môžu požadovať dôkaz o systéme manažérstva environmentu, ktorý má hospodársky subjekt zavedený, ak je to primerané a súvisí to s predmetom zákazky.

SEWA, a. s.

2/3 zo spolupracujúcich spracovateľských závodov majú zavedené minimálne 2 normy pre manažérske systémy (kvality a environmentu).

Zdroj: Environmentálne vyhlásenie, 2015

**Registrovaní v schéme
EMAS od roku 2008**

Ďalšie informácie:

Informačný list EMAS a ISO 26000:

http://www.emas.sk/sites/dru_emas.sazp.sk/files/publik%c3%a1cie/IL/EMAS_ISO%2026000-v8.pdf

Krok za krokom k EMAS

1. Úvodné environmentálne preskúmanie

Začiatok procesu predstavuje vykonanie úvodného environmentálneho preskúmania organizácie prostredníctvom určenia všetkých priamych environmentálnych aspektov aktivít, produktov a služieb organizácie, potrieb a očakávaní zainteresovaných strán, preskúmanie právneho rámca v oblasti environmentu a už existujúcich environmentálnych praktík a rizík.

2. Navrhnutie environmentálnej politiky a zostavenie environmentálneho programu

Registrácia v schéme EMAS vyžaduje prijatie environmentálnej politiky a dodržiavanie právnych požiadaviek týkajúcich sa životného prostredia potrebných k dosiahnutiu kontinuálneho zlepšovania environmentálneho správania. Je potrebné vytvorenie environmentálneho programu, ktorý obsahuje dlhodobé a krátkodobé ciele organizácie. Takýto plán pomáha organizácii pri plánovaní a zavádzaní rôznych opatrení na zlepšenie environmentálneho správania organizácie.

3. Zavedenie systému manažérstva environmentu(EMS)

Na základe environmentálnej politiky a úvodného preskúmania si organizácia vie nastaviť systém manažérstva environmentu podľa svojich potrieb. EMS musí byť nastavený na dosahovanie environmentálnych cieľov organizácie. EMAS definuje zodpovednosti, ďalšie ciele organizácie, potreby preškolenia, monitoring a zabezpečuje systém komunikácie.

4. Vykonanie interného environmentálneho auditu

Po zavedení systému manažérstva environmentu nastupuje interný environmentálny audit. Audit zabezpečuje posúdenie súladu EMS s cieľmi v oblasti životného prostredia a environmentálnou politikou organizácie vrátane zhody s legislatívou.

5. Kontinuálne zlepšovanie environmentálneho správania

Vrcholový manažment pravidelne kontroluje súlad prístupu organizácie a jej schopností dosahovať ciele stanovené v environmentálnej politike a environmentálnom programe. EMAS podporuje neustále zlepšovanie environmentálneho správania.

6. Príprava environmentálneho vyhlásenia

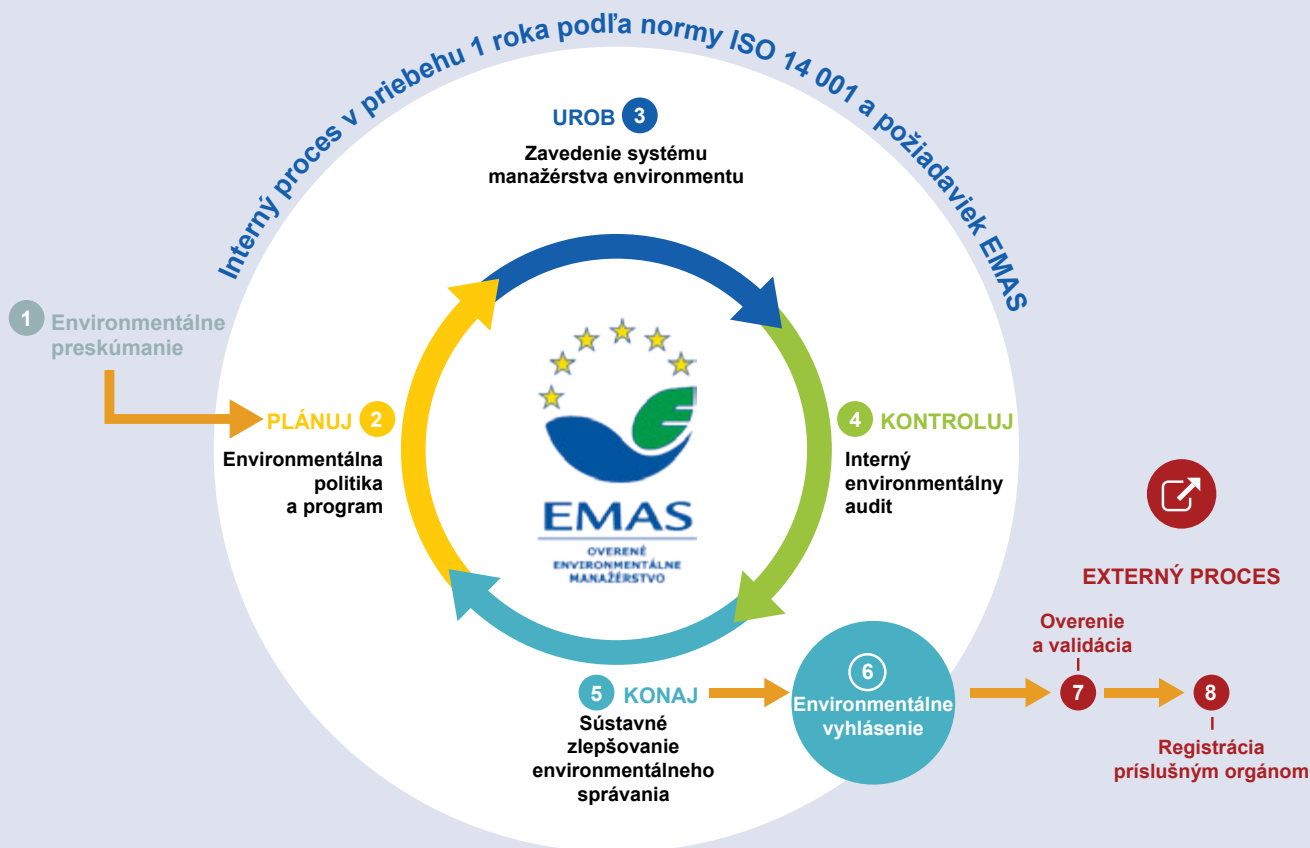
Environmentálne vyhlásenie poskytuje informácie o dosiahnutých výsledkoch vzhľadom na stanovené environmentálne ciele organizácie a jej napredovanie smerom ku kontinuálnemu zlepšovaniu environmentálneho správania.

7. Overenie a validácia nezávislým environmentálnym overovateľom

Akreditovaný environmentálny overovateľ preskúma obsah environmentálneho vyhlásenia, EMS, priebeh auditu a svojim podpisom validuje dáta a informácie environmentálnom vyhlásení organizácie.

8. Registrácia príslušným orgánom pre EMAS

Validované environmentálne vyhlásenie je preskúmané príslušným orgánom pre EMAS, ktorý vykonáva registráciu. Týmto krokom získa organizácia registračné číslo, zapíše sa do registra a je oprávnená používať EMAS logo.

Obrázok 8 Postup registrácie v schéme EMAS

Spracované podľa: http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/how_does_it_work_step0_en.htm

Použité zdroje:

Nariadenie (ES) č. 1221/2009 o dobrovolnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit

Zákon NR SR č. 351/2012 o environmentálnom overovaní a registrácií organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon NR SR č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov

Zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch

Zákon NR SR č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní

Rezolúcia 70/1. Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj, 2015

3 x 3 good reasons for EMAS, Európska komisia, 2012

Study of the costs and benefits of EMAS to registered organisations, Milieu a Risk & Policy Analysts, 2009

Zelené nakupovanie! Príručka zeleného verejného obstarávania, Európska komisia, 2016

http://www.minzp.sk/files/oblasti/politika-zmeny-klimy/paris-agreement_sk_final.pdf

http://dru_emas.sazp.sk/sites/dru_emas.sazp.sk/files/publik%C3%A1cie/IL/EMAS_ISO%2026000-v8.pdf

http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

Autor: Slovenská agentúra životného prostredia,
Odbor environmentálneho manažérstva
a Bazilejského dohovoru, Bratislava

Vydavateľ: Slovenská agentúra životného prostredia,
Banská Bystrica

Náklad: 2 000 ks

Rok vydania: 2018

Vydanie: prvé

ISBN: 978-80-89503-84-1

EAN: 9788089503841

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu

Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.

Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

